

הסביבות

עלון להפצת תורת המוסר

"אוהל יוסף" - גובהרדוק ירושלים

ע"ש ישיבתו הראשונה של רבינו גרשון ליבמן זצ"ל נוסדה גטו וילנא תש"ב

פרשת תרומה

גליון מספר 328 (361)

אדר התשפ"א

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל

"ועשו לי משכן, וישכנתי בתוכם" (כ"ה ח')

מהות החכמה

בית המקדש בא בשביל להראות את החכמה הזו. וכשאתם מתבוננים, **איך הגיע שלמה לחכמה כזו**, אתם רואים שזה בגלל שכאשר ה' נראה לו בחלום והציע לו לבקש מה שהוא רוצה, **הוא לא ביקש** אריכות ימים, ולא עושר, ולא נחון במלחמות. **הוא ביקש** רק "לב שומע לשפוט את עמו, להבין בין טוב לרע...". אז זכה ליעתני לך לב חכם ועבון אשר כמוד לא היה לפניך ואחריו לא יהיה, וגם אשר לא שאלת נתתי לך, גם עושר גם כבוד...".

אומר הרמב"ן, ז"ל: וסוד המשכן הוא שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני, שוכן עליו **בנסתר**, וכמו שנאמר שם "וישכון כבוד ה' על הר סיני". וכן כתיב במשכן: "ויכבוד ה' מלא את המשכן...". והיה במשכן תמיד עם ישראל הכבוד שנראה להם בהר סיני. עיני שם באריכות, ובהמשך, כתב הרמב"ן על המלים וזאת התרומה: על דרך האמת הוא כמו זה; נתן חכמה לשלמה וכי ראה שם באריכות.

לכאורה, מה כל כך גדולה ההתפעלות משלמה

המלך שלא ביקש כבוד, ועושר? אפילו אצלנו, את כל הזמן לומדים מוסר ומבטלים את הכבוד. אמנם שלמה המלך היה אז רק בן יב' שנה, אבל גם ילד בגיל זה יודע שחכמה זה יותר חשוב מכבוד. אז מה יש כל כך להתפעל? **וכל שכן** איזה פרס קיבל על זה? גם עושר, גם כבוד, גם נחונות, וגם חכמה! אצלנו אם איזה תלמיד עושה "פעולה" קיצונית בהפקרות הכבוד, אתם מתפעלים מזה, **אבל יש גבול.**

לכאורה לשם מה היו צריכים משכן, וכי המדבר לא מספיק? והלא אין במדבר שום הפרעות מהעולם הזה, אין מה להיכשל בהסתכלויות, ובחמדת הממון וכו'. כמו אצלנו, אתם נמנאים בכפר נידח, בתוך יערות, לשם מה ערד עוד ללאת לכבודיות. ועוד, כל אחד בוטה לעצמו בית המוסר!

אלא רואים מאן, כמה גדול הנסיון של יותר אצל האדם, האדם כל כך מוטרד כל הזמן על ידי שאיפותיו, גאוה, גדלות, **אצלנו התלמידים** מרגישים שנמאס להם שמתייחסים אליהם כאל נערים, אלא הם מרגישים כבר "גדולים", כוונתו! הכינוי "נער" הוא בזיון בשבילם, ואילו שלמה המלך אומר "ואני נער קטן" **הנער זהו מושג של הכנעה**, אבל האדם שואף לכבוד, ושאיפה זו מניקה לו ומשחיתה את נפשו. כל שאיפותיו הן "שלא לשמה".

אלא הרמב"ן מגלה לנו את הסוד, שצריך את המשכן כדי לזכות שישכון עליו כבוד ה' שהיה על הר סיני, **כאשר הגיעו כלל ישראל למצב של כ"איש אחד בלב אחד.** הכנעה, כי נער ישראל ואוהבו, **כמו תענות זכים**, זהו גם הסוד של זה; נתן חכמה לשלמה כפי שמביא הרמב"ן, וכמו שמוכח בהפסדה של השבוע. ובאמת כדאי לנו להתבונן במה שכתוב שם: "וזה נתן חכמה לשלמה כאשר דיבר לוי (מלכים א', ה"א) אומר הרד"ק כאן: טעם הסיפור הזה הנה כי ברוב הבנינים אשר בנה **נראתה חכמתו**, כמו שנאמר במלכת שבא, "ותרא את כל חכמת שלמה והבית אשר בנה וכו'".

על זה מביא הרמב"ם בפירושו למשניות, (סנהדרין פרק חלק) את **המשך בעמוד ב'**

אנו רואים שהתורה הקדושה עושה ענין גדול מחכמתו של שלמה, **ולא רק מהבנינים** אשר עשה. וכאילו שהסיפור של בנין

השותפות עם הקב"ה היא ממש

ויקחו לי תרומה, משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה בקש לי לך לו לארצו ולטל לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא, **לפרש ממנה איני יכול**, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא, **זו טובה עשה לי**, שכל מקום שאמה הולך קיטון אחד עשה לי, **שאדור אצלכם**, שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, **נתתי לכם את התורה, לפרש הימנה איני יכול**, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאאתם הולכים **בית אחד עשו לי שאדור בתוכו**, שצאמר (שמות כה, ח): ועשו לי מקדש.

ולכאורה הלא התורה צריכה להיות אצל בני האדם בארץ, והבורא יתברך בשמים, ועל ידי לימוד התורה העולם קיים ואין הקב"ה פורש בזה מן התורה. ומהו "לפרש הימנה איני יכול"?

מבאר מרן הגרא"מ שך זצ"ל, כי רוצה הקב"ה קשר של שותפות יחד עמנו בהחזקת העולם, ולא די במה שלומדים תורה וה' בשמים, אלא **דווקא כביכול עמו ממש במחיצתו.** כך מתנהל העולם על ידי התורה בשותפות ממש של ישראל עם הקב"ה **במקום אחד !!** מרגש כמה זכות היא, **וכמה זהירות** עצומה מוטלת עלינו מחמת היותנו עמו במחיצתו ממש.

איתא במדרש וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, **מפאן שהיה בורא עולמות ומחריבן עד שגרא את אלו.** ומבאר: אין לנו השגה בדברים גבוהים כאלו, אך מאחר שאנחנו שותפים בקיום העולם, חובה עלינו ללמוד ממהלך הבריאה שהיה בורא עולמות ומחריבן, ללמדנו, שדרך בריאת עולמו של אדם **לפעמים יש בה עליות וירידות**, בניה וחורבן, אבל כך היא הדרך, ויש בה צורה של בניה, ולא **הצטער מכך חלילה.**

נכניס היטב בלבנו, **כי אנחנו שותפים במקום אחד עם הקב"ה בעולמו**, ומה גדול האחריות בעקבות כך, ונדע, שגם עליות וירידות הם צורה של בריאת העולם, ונוסף ונתחזק, ולא ניפול ברוחנו חלילה, ובכך נהיה שותפים בבריאה והנהגתה עם בורא עולם.

הסביבות

- על פרשיות השבוע.....עמוד ב'
- פתגמים ואמרות.....עמוד ב'
- פניני הפרשה.....עמוד ג'
- דמויות הוד.....עמוד ד'
- שבת זכור.....עמוד ד'

מעשה רב דין תורה מפתיע . . .

שהרב זלדוביץ נתן את כל הכסף מכיסו הפרטי, הרי הוא בא ותובע ממנו כשותף את מחצית העסק, והוא משובן יתן את חלקו מחצית הסכום... **משנודע להג"ח** כי את מלוא הסכום נתן הרב זלדוביץ מכיסו, פנה אליו בתמיחה: מדוע אפוא החזקת אותי בביתך למעלה מחודש ימים, הרי מסוגל לתת את המחצית השניה... על כשבאתי אליך. השיבו הרב זלדוביץ: וכי דבר קל הוא ליטול מן הכיס כל כך הרבה כסף... בתחילה, כדי לתת את מחצית הסכום היה עלי לעמוד קשה כדי לכבוש את תאוות הממון שלבלי, אחר כך היה עלי להוסיף לנהל מלחמה פנימית עד שהיתי מסוגל לתת את המחצית השניה... על פי זה אמר הרב מלוצק, זהו שאמר הכתוב: **"קחו מאתכם"** על כל אחד ואחד לפעול על עצמו, לתת את תרומת השם ביד רחבה...

כמה ימים התעניין הגר"ח אצל הרב זלדוביץ האם כבר עלה בידו לאסוף את הכסף עבור הישיבה. והשיבו: שבעזרת השם יש לו כבר מחצית מהסכום הדרוש, שמח הגר"ח וחזר לתלמודו, כשעבר חודש ימים מבואו של רבי חיים למינסק הוא שב והתעניין אם כבר אספו את שאר הכסף, והשיב הרב זלדוביץ בשמחה כי יש בידו את כל הכסף הדרוש למען הישיבה. **הודה הגר"ח לנדיב הודאה גדולה, וחזר לוואז'ין**, ומיהר לפרוע את החובות של הישיבה. לא חלפו אלא ימים מועטים ואל הגאון אב בית הדין וראש הישיבה של וולאז'ין באו שני הגבאים הנאמנים של הישיבה מהעיר "מינסק" לדין תורה. התובע היה הרב פינס וטענתו עמו: בכל העסקים הוא שותף עם הרב זלדוביץ שווה בשווה, עכשיו שהקרה ה' לפני שותפו עסק טוב ומוצלח שכזה - הצלת ישיבת וולאז'ין, וכיון

בספר 'אזנים לתורה' הקשה מרן הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל: הרי תרומה נותנים, תרומה לא לוקחים, ואם כן היה צריך להיות כתוב **ויתנו לי תרומה, ולא ויקחו לי תרומה !!** ותירץ על פי מעשה שהיה: כאשר שימש מרן הגר"ח מבריסק זיע"א ראש ישיבה בישיבת וולאז'ין, יצא פעם למינסק להצלת הישיבה שנקלעה למצוקה כספית קשה, והיתה שקועה בחובות גדולים. בעיר מינסק פעלו שני גבאי צדקה של הישיבה, מופלגים בתורה ויראה ונדיבי לב, **הרב ברוך זלדוביץ והרב דוב בער פינס.** הגיע הגר"ח לביתו של הרב זלדוביץ וסיפר לו על מטרת בואו, הסכום הדרוש למען הצלת הישיבה היה גדול מאוד, והרב זלדוביץ הבטיח להשתדל כמיטב יכולתו. במהלך שהותו ב"מינסק" התאכסן הגאון רבי חיים בבית מארחו והיה שקוע בתלמודו, לאחר

דגל המוסר לרבינו גרשון ליבמן זצ"ל / המשך

המשל הידוע: לענף קטן שהביאורו אצל המלמד ללמדו תורה שזהו הטוב הגדול לו... **אלא שחוא** למיעוט שני וחולשת שכלו אינו מכין מעלת אותו הטוב... ולפיכך בהכרח יצטרך המלמד... ויאמר לו קרא ותן לך אגוזים או תאנים... ואכילת אותן המגדים אצלו יקר בעיניו מן הקריאה... וכשיגדל... קרא ואקח לך מנעלים יפים או שני דיערים... וכן הלאה, כדאי לראות שם הרמב"ם באריכות ובהמשך: וגדול מזה מה שאמר בספרו, שמה תאמר הרני לומר תורה בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רב, בשביל שאקבל שכר לעולם הבא, תלמוד לומר "לאהבה את ה' אלהיך, כל שאתם עושים לא תעשו אלא מאהבה". וממשיך הרמב"ם: "הנה התבאר לך זה הענין ונתבאר שהוא כוונת התורה ויסוד כוונת חכמים עליהם השלום, ואין מעלים עיניו מזה אלא אויל משתגע..."

על כל פנים אנו רואים שאין להעלים עין מן השאיפות של האדם לכבוד, ובדומה, אך על האדם לדעת שזה לא התכלית **ויש לעבוד לביטול הכבוד המדומה והגאון**.

ולפי כל דברי הרמב"ם באריכות שם, רואים כמה יש להתפעל משלמה המלך. אשר בהיותו נער, הבין כל כך מזהר את התכלית האמתית והסכים לוותר על ה"יתאנים" ועל ה"אגוזים", על הכבוד ועל העושר, ו"הסתפק" בחכמה בלבד. **זוהי מדדנה עליונה** של האבות הקדושים כמוכא בהרמב"ם בהמשך שם.

אנחנו בישיבה ב"ה עומדים על האוצר הזה, ואין אנו מבקשים אוצר אחר, כאותו מעשה ידוע של מי שהלך לבקש אוצר ולא ידע שהוא יושב על האוצר הנכון. יש לנו ב"ה כל התכלית, לימוד התורה והמוסר, ואיך נשאף לתכלית אחר, לכבוד, לעושר? **אך נמשך כל הזמן בחלומות?** מה שיש לנו, אין אנו רוצים, ומה שאנו רוצים, אין לנו? אין זאת כי עוד לא מכירים באוצר האמיתי הנמצא אצלנו.

עוד דוגמא ממרדכי היהודי. עם ישראל נתון בסכנה חמורה של כלייה רח"ל. ומה הוא עושה? במקום לעסוק בהשתדלויות למיניהן ולא ישקוט ולא ינוח עד שיעשה להצלת הכלל, הוא הולך ואוסף לו תינוקות של בית רבן כ"ב אלף! ויושב איתם ולומד איתם פסוקים. **הייתכן? אבל מרדכי הבין שזוהי הדרך היחידה האמתית** להצלת כלל ישראל. כמו שאנחנו למשל מבטלים את כל פרוי העיר הגדולה, ויושבים בכפר נידח כאן, ומתמסרים לתורה,

ישיבה, תינוקות של בית רבן. התינוקות האלו אין ריח הגאווה נודף מהם, כמו שאמר אחד המחנכים הגדולים: **מדוע בדרך הטבע אנו אוהבים תינוקות?** בגלל שהם זכים ואין בהם גאווה, ולא חטא. לתינוקות האלו אין טירדות, אין דאגות המפריעות לחכמה, אצלם החכמה היא בשביל חכמה, איתם אפשר להכין את גאולת כלל ישראל: כך הרגיש מרדכי, הם שואפים להחדיר לעצמם את התורה בתמימות.

ידוע הסברו של הגר"א על דברי חז"ל: יגעת ומצאת תאמין, **מדוע משתמשים כאן במילה מציאה?** מציאה זה שייך אצל דבר **שחיה לאדם ונאבד ממנו** אכן אחרי שהתנוק למד את כל התורה עם המלאך בבטן אמו, ואחר כך סטר לו והשיחו, עכשיו הוא יגע למצוא מחדש את מה שלמד - את מה שנאבד ממנו. זוהי המציאה. וכל מה שהוא עוד צעיר אין לו טרדות ה"יתכלית", את הישלא לשמה, אלא לב שומע ורוצה חכמה. **ועל כן בשלמה המלך כתוב:** "ייתב הדבר בעיני ה', כי שאל שלמה את הדבר הזה".

על זה מרדכי צחק כששמע את הפסוקים מפי התינוקות, והמן לעומתו, **כעס על אותם פסוקים**, והחליט שהוא יתחיל את הפורענות מהתינוקות הללו. הוא הבין שהם מספקים את החינוך למרדכי, בהם תלוי הכל, בהם תלוי מצב הרוח האיתן של כלל ישראל.

כמה זו הערה נוראה בשבילנו, להתגבר על השאיפה הנוראה והארורה הזו, השאיפה לכבוד, המביאה בעקבותיה את הגאווה ואת השלא לשמה, נחוק את עצמנו בשאיפה של כי נער ישראל ואהבהו, נתאר לעצמנו מה היה קורה רח"ל אילו שלמה המלך היה מתפתה ומבקש כבוד ועושר! איזה הפסד לעם ישראל! איך עגמת נפש! **וכל הזמן עליו לחשוב שעוד לא הגענו אל המנוחה ואל הנחלה**.

היום כשכל קיומו של העולם רחיל בסכנתו, סוד ההצלה הוא רק בידי תינוקות של בית רבן כמו בימי מרדכי. התינוקות האלו זה אנחנו. עלינו להתעלות על מידותינו ולהגיע למעב של תינוקות, של נער קטן, הכנעה, ועל ידי זה נוכח שכבוד ה' שגילה על הר סיני ייגלה שוב על כל אחד מאתנו, **יעשו לי משכן ושכנתי בתוכם**, בתוכו שלכל אחד ואחד כמו במשכן, במדבר, כמו על הר סיני. **ובזה נשיג את החכמה האמתית**.

דברי רבותינו בעלי המוסר על פרשיות השבוע

עמל התורה

תלמיד חכם זקן, שבע ימים ועוור בא לפני הגאון רבי איסר זלמן **מלאך זצ"ל**, כאשר כיהן כרבה של סלוצק, ובידו שני חיבורים מחידושי, הוא הראה לו קטע מהחידושים, ואמר לו שזהו החידוש האחרון בחייו. **"מדוע אתה מדבר כך?"**, שאל אותו רבי איסר זלמן. "אספר לך כבוד הרב את קורותי", ענה לו הזקן והחל לספר: "לפני זמן מה נחלשה ראייתי אט אט עד שהיא ניטלה ממני לגמרי, נגשתי לרופא עיניים מומחה, ולאחר שבדק אותי אמר לי: 'אין כל פלא בכך שאינך רואה כעת, יותר אני מתפלל כיצד ראית עד עתה, לפי מצב הבדיקות שערכתי בעיניך, היה עליך להפסיק לראות כבר לפני עשרה שנים!'". **"עניתי לרופא - ממשיך הזקן לספר - 'העובדה שראיתי עד עכשיו היתה בזכות התורה, כי למרות זקנותי וחולשתי עמלתי בתורה בכל כוחי, והמשכתי לעיין בספרים, להקשות ולתרוץ ולחדש ואף להעלות את הדברים על הכתב, אך לאחרונה עלה בדעתי שמדוע עלי להתאמץ כל כך בעת זקנותי, להמשיך ולעיין בספרים, הרי עשרות שנים אני עושה כך בעמל רב וביגיעה עצומה, עתה לעת זקנותי אנוח מעט מהעמל, ואשון בעל פה משניות וגמרות שאני זוכר, ובכך לא אתאמץ מעבר לכוחותי, ומשקיבלתי החלטה זו' - סיים הזקן לספר לרופא - 'נסתלק ממני מאור עיני'".**

"רואה אני" - אמר הזקן לרבי איסר זלמן - "כי הנס שעשה עמי הקב"ה ושמר על מאור עיני, היה בזכות עמל התורה שעמלתי למרות חולשתי, אולם מהרגע שהפסקתי לעמול והחלשתי שלא לאמץ את עיני, לא הייתי ראוי עוד לנס הזה, ולכן זה החידוש האחרון שחידשתי:"

על הפסוק "ועשית לו זר זהב סביב" כתב הכלי יקר; אמרו רבותינו ז"ל, שזה רמז לכתר תורה, ובשלחן ובמזבח נאמר "ועשית" לו, לפי שבכתר כהונה ומלכות הוא לאנשים מיוחדים כי אין כהונה כי אם למי שהוא מזרע אהרון, ומלכות לזרע דוד, לכך נאמר "לו", אבל כתר תורה הפקר לכל לכך לא נאמר "לו". "בגמ' במסכת יומא איתא: "ישלשה זירין הן, של מזבח ושל ארון ושל שולחן, של ארון עדיין מונח הוא, כל הרוצה ליקח, יבא ויקח."

סיפר מרן רבינו בעל ה אבי עזרי זיע"א עובדא מאלפת- מאי משמע "כל הרוצה ליקח יבא ויקח", איך בא לידי ביטוי "הרצון" הזה, וכך היה המעשה: בצעירותי, שוחח עמי זקן אחד אודות אחד מגדולי הרבנים שבדור, פוסק נודע לתהילה, ואמר: יחדיו למדנו בצעירותנו בישיבתו של הגאון רבי הירש שלעז זצ"ל בעיר קראסון, ושם עמנו נער אחד שנפשו חשקה בתורה, אבל מוחו אטום היה ותפיסתו איטית להחריד, והיה מיגע את כל בני הישיבה ומבקש שיסבירו לו את הפשט בכל סוגיא, בכל שאלה ובכל תשובה, עד שכולם היו מתחמקים ממנו, רק אני ריחמתי עליו, והשבתי לו על כל השאלות שלו. סבל טרחתו היה ללא שיעור, משום שכאשר הוא הצליח להבין שורה אחת, בקש מיד שיסבירו לו את השורה השניה, ולא הניח לי ללמוד, עד שפקעה סבלנותי, ובקשתי ממנו שיניח גם לי, הוא הלך ממני בפחי נפש, ומאוד הצטערתי וריחמתי עליו, והסתכלתי לראות מה הוא יעשה עכשיו אחרי שגם אני דחיתי אותו, ראיתי אותו יושב בפנינת בית המדרש, כפוף על ספר אחד, לא יכולתי להתאפק, והתקרבתי אליו בשקט לראות מה הוא לומד, ראיתו רוכן על הסדור הפתוח בברכת "אהבה רבה", ושמעתי איך שהוא בוכה בבקשת "ותן בלבנו בינה", הבנתי שהוא מבקש רחמים שלא יצטרך עוד לבריות שיסבירו לו, והשם יפקח עיניו במאור תורתו, נכמרו עליו רחמי והושבתיו לצדי, שישאל ככל חפצו. וסיים אותו זקן: וזה הוא אותו רב גאון ופוסק הלכות - איפה הוא ואיפה אני ...

מחשבת מוסר

אמרות ופתיגים

"בני אדם בחייהם הם ישנים, ובמותם יקיץ משנתם"
(ח"י המוסר)

"העוסק בצרכי ציבור צריך שיהיו בו ג' דברים אלו: א. שלא ילאה ב. שלא ירגו. ג. שלא ירעה בגמר המעשה."
(ח"י המוסר)

"מחפה עי חלב רחוק כרחוק שמים מחארץ." ואעפ"כ כשהמטר יורד מן השמים על הארץ זריחו מצמיח ומעלה היים מן העומק."
(הגר"ם)

"ניחא להשיף מוסר ולומר דרשה שלימה שזח לא יועיל רק לאחד שיתפלל פעם אחת תפילה אחת בעוונה... ואפילו שהאחד הוא אני בעצמי"
(מפי גדולי המוסר דנובהרוק)

"לשעבר אמרו חז"ל: 'אין אדם הוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות'."
ועכשיו: אין אדם עושה מצווה אלא אם כן נכנסה בו רוח שחרות."
(הסבא מנובהרוק)

"אדם צריך שיהיו בו ג' דברים אלו: א. שלא ילאה ב. שלא ירגו. ג. שלא ירעה בגמר המעשה."
(ח"י המוסר)

"מחפה עי חלב רחוק כרחוק שמים מחארץ." ואעפ"כ כשהמטר יורד מן השמים על הארץ זריחו מצמיח ומעלה היים מן העומק."
(הגר"ם)

"ניחא להשיף מוסר ולומר דרשה שלימה שזח לא יועיל רק לאחד שיתפלל פעם אחת תפילה אחת בעוונה... ואפילו שהאחד הוא אני בעצמי"
(מפי גדולי המוסר דנובהרוק)

פניי הפרשה

בעלי המוסר

"ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך" (כ"ה - ט"ז) העדות - התורה, שהיא לעדות בניי וביניכם. [רש"י]. העדות על הרב מברסק, **שאל רבי זלמן סורוצקין**, למה שמו את ספר התורה בארון ככלל, הרי כל הימים היה סגור ומסוגר ובין כך לא היו קוראים בו, א"כ לשם מה הוא ניתן בשם? ותיירץ, אלמלא ספר התורה זה, היה חשש כי יקום אי שם אדם ויכתוב ספר תורה כרצונו וישנה בה כמוות נפשו, וברבות הימים תשכח תורה כנתינתה. אמנם, כל עוד ידע העם כי ספר התורה אחד מונח בתמימותו ובטהרתו בארון פנימה, אז יפחד כל אחד לשנות כהוא זה, כי הוא יודע שברגע שיוציאו את הספר מהארון, תתגלה הטעות.

הוסיף רבי זלמן סורוצקין: זה היה בשבילנו הרב מברסק אמנם הוא היה תמיד סגור בביתו ולא כל כך התערב עם הבריות, אבל את זה ידעו כולם, שכל עוד ספר התורה הטהור והמקורי בבית מדרשו, אי אפשר יהיה לשנות מהתורה כלום. וסיפר בהספדו, שכזה ספר תורה היה לנו גם בדור הקודם, היה זה ה"חפץ חיים". בשבט תרע"ג, התכנסה בפטרבורג אסיפת רבנים, כדי לדון בדרישת הממשלה הרוסית לשלב לימודי חול וספרות חיצונית בשיבות. והגיע שמועה שיש כמה רבנים שנוטים להיכנע לדרישה זו, ולכן ה"חפץ חיים" לא חסך מעצמו טרחה, ונסע לפטרבורג לאסיפה, על אף שלא היה מוזמן אליה. וכשהגיע לאסיפה בהפתעה, פנו אליו בתמימה מדוע הגיע? ענה להם ה"חפץ חיים" במתק לשונן, אחותי עוברת היום ניתוח בפטרבורג, ולכן באתי לכאן. כששאלו אותו באיזה מחלה חלתה, מי הרופא המנתח, ומה מצבה הרפואי, ענה בלשון הפסוק "אמור יד לחכמה אחותי את". שמעתי שרוצים לנתח את אחותי, ולעשות בה שינויים ולשלב לימודי חול וספרות חיצונית בשיבות הקדושות, וכי לא אסע לפטרבורג לברר מה מצבה של אחותי, לשאלו לרופא בשלומה ומה הוא רוצה לעשות בה? וכך הצליח לשכנע את כל המשתתפים נגד החלטת הממשלה.

"בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו" (כ"ה - ט"ו) רבי יוסף נחמיאש מחכמי מרוקו פירש, "לא יסורו ממנו", שתומכי התורה לא יסורו מלומדיה לנצח, ויזכו להסתופף במחיצתם גם לעתיד לבוא בעוה"ב, וכמו שנאמר "כי בצל החכמה בצל הכסף", שהתומך בלומדי התורה, זוכה ויושב בישיבה של מעלה. בהגדת "מעשה רב" מסופר, נדיב שהרבה לתמוך בישיבת וואלוז'ין, ביקש מראש הישיבה **רבי חיים וואלוז'ין** שלאחר אריכות ימיו ושנותיו, יואיל ללמוד משניות לעילוי נשמתו. כשהנדיב נפטר וראש הישיבה קיים את הבטחתו, הגיע למשנה אחת והתעמק בה להבין פירושה לפי כל השיטות, והתקשה בפירושה לשיטה מסוימת, עיין ועיין עד שהתנמנם. בחלומו, בא אליו אותו נדיב, והאיר את עיניו בסוגיה, והיו הדברים מאירים ושמיים. התעורר ראש הישיבה אמר בהתפעלות, "ידעתי מכבר שבעולם העליון מלמדים את תומכי התורה, אך לא שיערתי שבזמן כה קצר מגיעים הם לדרגה כה גבוהה. פעם שאל מחזיק תורה את הרב שך, איזה חלק יהיה לו בתורתם ובשכר של לומדי התורה. וענה לו, תומך תורה המגיע לעולם העליון, וכל לתבוע חלקו בדין, מאחר שכך פסק ה"חפץ חיים", והוראתו היא כהוראת הסנהדרין, וכשי שפסק, כן פוסקים בבית דין של מעלה. וכמה היא מנת חלקו? כאותו חלק בו תמך כך יקבל, שאם העניק ללומד התורה על הצטרפותו יקבל חלק זהה, וילמדו חצי מתורתו. והתומך בשני תלמידי חכמים, יקבל כחלק שניהם. ולכן כשבא לפניו אחד מגדולי תומכי התורה שבדור ואמר שעלה בדעתו לחסל עסקיו ולשבת ללמוד, ענה לו, אם אתה עושה בשביל לזכות באושר התורה בעולם הזה, ניחא. אבל אם כוונתך לזכות בידעית התורה לעולם הבא, דע לך, ששכיון שתומך אתה בכל כך הרבה לומדי תורה ובני ישיבות, וחלק רב כל כך יש לך בתורתם, סבורני שיהא חלקך שם רב מחלקי...!!! אך חידוש נוסף יש בסיפור זה, מעשה זה הרי היה תוך ימי השבעה של אותו נדיב, א"כ איך תוך זמן כה קצר כבר הספיק ללמוד ולדעת דברים שרבי חיים מוולוז'ין לא ידע? אלא שכמו עובר במעי אמו הלומד תורה מפי המלאך ויודע את כל התורה כולה, איך יתכן דבר כזה, הרי אדם רגיל לא מסוגל לזה, אלא ודאי כיון שהתינוק נמצא במציאות ללא גשמיות כלל, והמלמד הוא מלאך, לכן יכול לדעת את התורה כולה בזמן כה קצר, כך גם בעולם העליון, כשהנשמה היא רוחנית וללא גשמיות ושם לומד תורה מפי המלאכים, יכול לדעת את כל התורה כולה בימים ספורים.

פעם הגיע עני לביתו של מרן הגאון **רבי ברוך בער ליואווץ** זצוק"ל באמצע השיעור וביקש צדקה. ר' ברוך בער חיפש בכיסו ולא מצא כסף לתת לו, והציע לו שילך למטבח ויבקש מהרבנית. העני הלא למטבח וזמר ואמר שהרבנית אינה בבית. פנה ר' ברוך בער לתלמידיו שישוב עמו ושאל אם יש למשיחה כמה פרוטות להלוות לו כדי שיתן לעני, חיפשו בכיסם ולא מצאו. בלית ברירה, אמר לעני שיבוא מאוחר יותר כאשר הרבנית תהיה בבית ואז יתן לו צדקה. כאשר נפנה העני לצאת מהבית, קם ר' ברוך בער ממקומו וליווה אותו עד לפתח הדלת, ונפרד ממנו במילים חמות, תוך כדי שהוא מעיד אותו ומנחם אותו, ומאחל לו ברכת הצלחה. כאשר חזר ליווהו השיעור, הבחין בפליאת התלמידים, על מה שהפליג כל כך בכבוד של העני וליווה עד הדלת שלא כדרכו, והסביר את טעמו בדבר: "כאשר בא עני לבקש צדקה, הוא מרגיש נודד, ומרגיש מבזה, אלא מאי, כאשר הוא מקבל את הצדקה, הרי זה כעין פיוס עבורו, אולם עכשיו כיון שהעני לא קיבל מאומה, אם כן הוא נשאר עם אותה הרגשה בה נכנס לביתו, על כן מצאתי לנכון לכל הפחות ללוותו ולפייסו בדברים..."

דמויות חז"ל

רבי אפרים חיים זי"צ'יק זצ"ל

מידת העקשנות
ניקח נא את מידת העקשנות שהיא כידוע מידה מגונה ומאד רעה, אף במילי דעלמא ובהנהגת דרך ארץ לא ישא חן ויתגנה אף על בני ביתו וגורם תקלה ונזקים לעצמו אף בעסקיו ומסחרו וכל שכן שלא יזכה לחכמה שהיא אוהבת רק את המקבל את האמת מכל מי שאמרה. שמעתי גם בשם אדמ"ר זצ"ל הסבא מנובהרדוק שדיבר בשבחו של הגאון הצדיק רח"ע גרודזנסקי זצ"ל שלכן הייתה גאונות חכמתו כ"כ מרובה, מפני שהיה בדור של גאונים וזקנים ממנו והוא היה הצעיר שביניהם ולא היה יכול לומר "קבלו דעת" והיה מאזין ומקשיב לכל הדעות והסבירות של כל אחד ואחד. שכלו הן התחדד והתעשר בהיקף של גאונים רבים עד שנעשתה דעתו דעת אסיפת רבים גדולים, שמהלך שיטותיהם נאחו במוחו לגאונות מרוכזות.

לימוד התורה בימי מלחמה

בעת אשר פרצה המלחמה, התחיל סדר הרדיפות והמהומות על כל היוסקים בתורה ובמצוות, נתפרדו אגודות לומדי התורה. הרבנים נאלצו היו להתחפש בתור בעלי מלאכה מן הדרגה הנמוכה כדי להציל נפשם, אולי למות היותי מוזהר לעזוב את עבודת הקדש בישיבה כי סכנה גדולה היתה צפויה... התאמצתי והתחזקתי ומיאתי לשמוע.

כשנתגברה המלשינות מטעם הבוגדים נאלצנו לעלות לרגע הבלימה"ד. סגרנו את חלונות הישיבה ולמדנו לאור נרות חלב, אבל להשיג נרות היה גם ענין של סכנת נפשות, ומוכרחים היינו להעמיד שומרים צופים מבני הישיבה שיוודעו על התקרבות הרשעים אלינו. עד בא האסון ונקראתי להתגייס לצבא להיות מעורכי המלחמה. הידיעה היגיעתי באמצע אמירת השיעור, לרגע הבלימה והמשכתי בלימוד. אין הפה שיוכל למלל ואין טע סופר שיוכל לתאר את קול הבכיות והיללות של התלמידים בעת גישתי להיפרד מעליהם. בעיונותינו כולם ה"ד נחטשו בשי החושך והאפילה, רק תלמיד אחד שהוא כעת בארה"ק ניצל.

התעוררות אף לצדיקים

שמעתי שפעם הפליט החפץ חיים זצ"ל מפיו הקדוש: "זה זמן רב שלא פעלתי, שלא חידשתי" כי זוהי גנותו של

רבי שמואל אויערבך זצ"ל

הצדיק האמיתי, שאינו יודע עמידה והפסק ומצטער בהרגישו ליאות.

אבל טבע האדם הבינוני שמתפק בעלותיו, ועוד טועה לומר בנפשו כי הוא עולה ומתקדם, ובאמת אין אצלו שום הארות חדשות אלא שהולך ומסתובב סביב על מקומו הראשון. כאותו משל של אדמ"ר רבי יוסף יוזל הורביץ על הבעל עגלה שטעה בחשכת הלילה באחת הדרכים, ציוני הדרכים וכיונייה נתכנס בגלל האפילה ובעל העגלה הולך ומסתובב ומכתת את עגלתו סחור סחור. בדמינונו הוא חושב שהוא מתקדם, רק עם אור בקר הוא מוצא את עצמו באותה נקודה בה נתקע אמש באפילת הלילה.

כן הוא האדם ההמוני, ויש נדמה לו שהוא מתלהב סוער ועוקר הרים, אבל באמת אינו מתעלה כלום וכל מדרגותיו הן מדומות. ורעה מזה שבגלל חוסר הכשרון של הערכה עצמית אמיתית נדמה לו לאדם כזה שהוא כבר זכה למשהו ונעשה לזחית ואומר שישו בני מעי...

לעולם ידור אדם במקום רבו

חז"ל אמרו שלעולם ידור אדם במקום רבו, כי אף שמגיע להשתלמות רוחנית מכח נפשו, מוטב שיהיה קרוב אל מושב רבו, כי אז הרי כל התפתחותו הרוחנית תהיה ברוחניות דומה המהווה מקור לא אכזב ולא נפסק.

השתמשות בתורה שלא כראוי

המתדמים להיות תלמידי חכמים ומטיפים לעיונות כזב והשקפות תוהו, משתמשים בדיעותיהם המעט שקלטו ובעוריהם בשבתם לפני חכמים. משתמשים בדיעות התורה למטרותיהם האפיליות ונהפך להם תורת חיים לסם המוות. אדמ"ר זצ"ל היה משנן תמיד בשיחותיו לתלמידיו ההכרה: "ניט נעממן די תורה צו זיך נאר זיך צו די תורה" לא לקחת את התורה לעצמך אלא את התורה אל עצמך!

אורח חיים למעלה למשכיל

אדמ"ר זצ"ל מרגלא היה בפומיה הכתוב: "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" הדרך הגבוהה היא דרך הפרישות, והמוסר נחוץ לנו כהכרח חינוני, ואין זה התפנקות רוחנית של יחידי סגולה, איזה יתרון ותוספת רוחנית שהרשות בידך הקנות לך או לוותר, המוסר הוא הכרח וצורך נפשי ראשוני למען לא ניכשל ולא נילכד בחיים הגסים הפשוטים היום יומיים.

רבי שמואל אויערבך זצ"ל

חובת קיום מחיית עמלק

תקנת חז"ל להזכיר מחיית עמלק על ידי הקריאה, ולאחר שתיקנו לנו חז"ל הוא החיוב והאמצעי להגיע למחיית עמלק, ואף שיוצא ידי חובה בשמיעה לחוד, אמנם ודאי הוא כי רחמנא ליבא בעי, לא בשמיעה גרידא, אלא עיקר העבודה הוא שישפיע על לבו ובה נבחן, וכי "צדיקים לבם ברשותם" (קהלת רבה א), והחיוב הוא "מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאות חיים" (משלי ד, כג).

כל אחד מחויב בזה לחיות ולהרגיש את המצוה ולהגיע למעשה, וזהו שכתב החכם מכל אדם "דעת חדרים מלאו" (שם כד, ד), וכביאור הגר"א ז"ל שהשכל יתפשט בחדרי הלב ויגיע למעשה, וכמו שנתבאר ברבינו יונה על המעלות העליונות של קדושה, שהם חיוב לכל אדם ונאמרו במצות עשה של "קדושים תהיו", ופרשה זו בהקהל נאמרה, והאריך בזה הרמב"ן דהיא מצות עשה לכל אחד ואחד מישראל. ומאיך מעלת הקדושה היא המעלה שנמצאת בסוף המדרגות ממש במסילת ישראל שכתב על סדר הברייתא דרבי פנחס בן יאיר, והיא בגדר מתנה מן שמיא כי האדם כמעט ולא יכול להגיע לזה מעצמו, וגם בדורות אחרים יחידים זכו להיקרא קדוש, ואיך מצוה הקב"ה את כל אשר בשם ישראל יכונה "קדושים תהיו".

ובאמת ענין זה קשה בעוד מצוות, באהבת ד' וב' והלכת בדרכיו" שהן מצוות המיוחדות ויש בהן דרגות ושלמות למעלה משלימות, וכל אחד לפי מצבו ולפי מצב הדורות, מכלל מקום עיקר הציווי שנוצטוונו בזה הוא לכל אחד ואחד מכלל ישראל, לא להיות מופקעים מקדושה ומאהבת ד' וכו', וכל אחד לפי מדרגתו ישתדל בזה, ואף שהוא מתחיל הוא שייך בזה, ומי שח"ו מחליט שהוא לא שייך לקדושה

שבת זכור

רבי יהודה לייב וקרין זצ"ל

יום הפורים / מעונה אלקי קדם

הגמ' בפסחים ס"ח: מר בריה דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא, לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכפורי. והנה רואים כאן השוואה בין שבועות פורים ויו"כ. פ. הבעלי מוסר תלמידי ר' ישראל, רש"ז ותלמידיו מביאים את דברי הזוהר שאומר: **יום כיפורים יום כפורים** וב' לשונות יש בתיקוני זוהר, שפורים שוה ליום כפורים, ובאר"י ז"ל ביאר "יום כפורים" שפורים הוא יותר גבוה מיום כפור. וכנ"ל רואים שפורים הוא יום מרום.

והנה יום מתן תורה יסוד כל העולם, יום הששי - השישי המיוחד ו' סיון, אם ישראל מקבלין את התורה אתם מתקיימין, ואם לאו, אני יחזיר אתכם לתתו ובהו (שבת פח.), **יום כיפור יום הקדוש,** ימים יוצרו ולו אחד בהם, זה יו"כ, יום נקיון וצחצוח השנה. **ואין נשווה את יום הפורים עם שני הימים הגדולים ביותר** שהם יום מתן תורה ויום התשובה, ומה גם שביום המשתה והשמחה, חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע ?

הנה בעת מתן תורה, היו עם ישראל מכירים את התורה מצד המעלה שנתעלו, פסקה זוהמתן, "נעשה קודם לנשמע" - התפשטות החמריות (אבסטרקט) (העכער פון לערען), מרום החיים, **וזהו דאיאת בגמ' מודעא רבה לאורייתא,** שכאשר נפלו מן ההכרה ואין להם את המכריח שהיה אז. **אולם מה לעשות שכשירידים לחיים,** ובחיים יש כל כך הרבה בעיות, וכמו שטענו המלאכים "מה אנוש כי תזכרנו", שבבעיות החיים מושכים (מחיקים) אתנו מהתורה?

על כן נתן לנו הקב"ה יום הכיפורים, שיש דרך לשוב אל הקדושה, **ובין שני הקצוות האלו, קבלת התורה ויוה"כ - בא יום הפורים,** שזהו עוד פעם קבלת התורה, "קיימו מה שקבלו כבר" קבלת התורה חדשה, וכמו שביאר הסבא זצ"ל במדרגת האדם [תיקון המדות] בארוכה, עי"ש שבחיים גופא יש להכין ולקבל התורה, שאין עוד דרך, ובחיים היום יומי, ומהרעש ומהומת החיים, וגם שם צריכים לעבור עם התורה. והנה בתחילת המגילה ויהי בימי אחשוורוש עשה משתה לכל שריו ועבדיו, וחושבים שזהו חיים, מאה ושמונים יום בתנאים כאלו לעשות כרצון איש ואיש, בארמונות, רצפת דר ושש וכו' כל ההוד של החיים והעוה"ז, בכזה מצב צריך ליצור שוב "קיימו וקבלו", להיות מגילת אסתר עם רוח הקודש, מחייב כזה וסביבה כזו, ואז, יש השוואה, כיון שפורים יש לו קשר עם קבלת התורה ויום הכיפורים, על ידי עבודה.

גמ' מגילה [ז.] חבל של תנאים ואמוראים, מהו המקור שאסתר ברוה"ק נאמרה, כל אחד מביא ראייה שברוה"ק, ולבסוף רב יוסף אמר מהכא, "וימי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים", רב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם, וברש"י ד"ה לא עברו וז"ל מנא ידע את העתיד עכ"ל. והיינו, וכי אפשר לומר את הפסוק "לא יעברו מתוך היהודים" שהגויים לא יוכלו

לשלוט ולהפסיק ימי הפורים, והפסוק "וזכרו לא יסוף מזרעם" שהיהודים בעצמם ימשיכו את הפורים, ולא ישכחו הפורים מביניהם ?

והנה רש"ז זצ"ל עמד על זה, וביאר: **הלא אם היה זה אדם חשוב מפרס,** שהיה מספר על המצב של היהודים שם שאין להם שום דין ומשפט כאזרחי הארץ, א"כ איך כתב במגילת אסתר לא יסוף מזרעם, הלא בפרס עיקר משפחת המן הרשע, **ושמא יעשה קשר** ולא יניחם לזלזל לקרות ולשמח בפומבי מפלתו ? **אלא ודאי,** כיון שכתוב כך במגילה, ראייה היא זו שברוח הקודש נאמרה, ואין להם יכולת למנוע לקרוא את המגילה. **וזהו ג"כ מופת חושי לתורה מן השמים,** כי איך יכול האדם לגזור על להבא שאינו ברשותו, **אלא ע"כ מן השמים היא,** ודבריהם גזירה שאין אדם יכול לבטלה. [עיין חכמה ומוסר מאמר כ"ב].

זכורני בשנת תרצ"ז (1938) שנתיים לפני שהצורך הגרמני הלך ללחום עם כל העולם, בא 'גערניג' ימ"ש [השני להיטלר ימ"ש] ל'ויון' מדינת 'עסטרייך', ועשה 'האיינשלאס' המסגרת של המדינה עסטרייך לאשכנז (גרמני), והכריז ונתן צו **שלא לקרוא את המגילה** [זה היה ממש לפני פורים] והודיע מודעות שהיהודים כבר לא יחוגו את פורים לעולם, **והנה עברו 4,5 שנים והגופה פגרו שלו הייתה מתנענעת על חבל התלייה ב'נירנברג,** וכ"ז משום שכתוב ברוח הקודש "וימי הפורים האלו לא יעברו" **וזה יותר חזק מכל אומה ומכל העולם כולו ומכל כוחות החזקים,** וא"כ כל התנ"ך הם עם ציונים, כמו שמע ישראל ה' אלוקינו וכו' ואהבת וכו' קבלת עול מלכות שמים, וקבלת עול מצוות, וכל הבטחותיה של התורה, **האם יכולים לעמוד ח"ו כנגד התורה ?** והלא הוא הגשר הברזל שאדם יכול לעבור כל ימי חייו, ובטוח שינצל.

הנה קוראים בפורים "כי יד על כס קה-מלחמה לה" בעמלק מדור דור". נתחבטו המפרשים מהו כי יד על כס קה, ופרש"י: שבועה שנשבע ה' כי ינהיג מלחמה בעמלק מדור דור. **ויש מפרשים** כמו המלבי"ם והחת"ס כי יד קאי על עמלק, **עמלק הרים ידו** המלוכלכת על כס קה, ולכן המלחמה לא בישראל אלא בשכינה, **ולכן המלחמה הוא לה'** עד שינוצח וימחה מן העולם.

והנה מצאתי מקור לפירושם, במדרש תצוה [ל"ח ד'] משה רבינו בדברי פרידה לכלל ישראל אמר "מעונה אלקי קדם" - **אלו ישראל** שבזכותן נברא העולם ועליהם העולם עומד, והיינו, כי ה' נמצא בבית כלל ישראל, **וכלל ישראל המה המעון והדירה של הקב"ה** שבו מקיימים את העולם. **פעם הייתה בלשכת התיירות** כדי לקבל כרטיס, וראיתי **תמונה שרואים בה גבור אוהז בידו את כדור הארץ,** וזה לציין שעם הלשכה זו יכולים לטוס בכל העולם, **וחשבתיה** כלל ישראל הוא אותו הגבור שהעולם נאחז בזרועותיו, והיינו "ומתחת זרועות עולם" [עיין אגדת בראשית פרק נ"ח אמר הקב"ה אע"פ שבראתי את העולם ואני טוענו וכו' אלא בשעה שיש צדיקים למטה, כאילו הן טוענים את העולם כך ומתחת זרועות עולם], וממשיך הפסוק "ויגרש מלפניך גויים" - **זה המן,**

שנאמר "איש צר ואויב המן" ולמה צר ואויב, אלא צר למעלן ואויב למטן וכו' **וויאמר השמד" - אלו בניו (של המן),** "וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב" אין עין אלא נבואה וכו' **אדם אין יכול לראות את העתיד,** אך עם נבואה יכול לראות, און די נבואה זאגט, "וישכן ישראל בטח" יען "כי יד ה' על כס קה" **ישראל הוא כסא הכבוד,** ישראל הוא המעון של ה'.

אנו צריכים לדעת, מצד אחד מעצרתא (שבועות) קבלת התורה, ומצד שני יו"כ, בישיבה שקועים אנו על כל השנה בתורה, באלול ויו"כ שקועים אנו בתשובה, אבל מחוץ, העולם מסובב אותנו, **וצריכים להביט על זה כמו שבמגילה רואים את העולם בביטול,** ואומרים: איזה עולם? הלא הכל זה רק ברק חיצוני.

הנה במגילה כתוב גדל המלך אחשוורוש את המן, ונבאר זה עפ"י חז"ל. **למה גידלו המלך?** הנה מבואר יסוד בחז"ל, שמה שקורה לאומות העולם (העולם הפוליטיקלי) הוא השגחת ה' בחשבון של כלל ישראל, **בגמ' חגיגה יג:** הגמרא מצטטת פסוק ממעשה מרכבה של יחזקאל "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ומתוכה כעין חשמל מתוך האש" [מראה נורא] **שואלת הגמ' להיכן אזל,** וגירסת רש"י שם מאי בעית התם, **למה הלכה לבבל?** ע"כ. השכינה עם כח גדול ונורא, הלכה לבבל, **למה ?** אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע, וכל כך למה, **שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו.** מוכח מהגמרא שהשכינה יצא בכוח לכבוש את כל העולם תחת נבוכדנצר, ולא החכמה והגבורה של נינו וצבאו הם אלו שכבשו את העולם, **אלא השכינה** (כביכול) הלך לפני חיילותיו, בסערה לכבוש העולם כולו. וטעם הדבר, כיון שהנין שלו [אחשוורוש] צריך לעשות חורבן ולכבוש את כלל ישראל, **ולכן יש חשבון - שלא יאמרו וכו' ביד אומה שפלה,** והיינו, **בתוך הדין העמוק יש חוט של חסד,** וכדאי להפוך את כל סדר המדינות, ולעשות ממש מהפכה, כדי שלא יאמר ביד אומה שפלה וכו' **שלא יהיה כלל ישראל מרגישים בושה וכדומה,** והנהגה זו היא תמיד בכל הזמנים. ובתוס' שם ד"ה שלא יאמרו מבאר דברי הגמ' כל המיצר לישראל נעשה ראש, היינו נעשה ראש, קודם שמיצר להם, וכן היה במלחמת עולם השנייה, כמובן.

רואים פה מהו כלל ישראל - "מענה אלוקי קדם", וכן בפורים גדל המלך אחשוורוש את המן, דאל"כ איך יוכל המן לעסוק ולהביא את כלל ישראל למצב של סכנה, ורק אחרי שנעשה שר הראשי של אחשוורוש, אז נגזר הגזירה, **וכל זה מראה השגחת ה' ולימוד שלא להתיימשך אף בזמנים קשים,** רוח הקודש מבצבץ מתוך כתיבי הקדש, **וזהו חלק מקבלת התורה שלומדים מהחיים ה"קיימו מה שקבלו כבר",** שהחיים מקיימים את מה שקבלו כבר.

(הובא ע"י בנו הגאון רבי דניאל נקריץ שליט"א)

יוצא לאור ע"י קיבוץ אברכים - "אוהל יוסף" - נובהרדוק
בית המדרש "בית מרים גיטל" מעלות דפנה 117 ירושלים
טל: 0533199720 דוא"ל: Ohelyosef1@gmail.com